

De virtuele munteenheid Bitcoin is hot. Maar het is een misvatting dat alles zomaar kan dienen als betaalmiddel, schrijft Jesse Frederik. Bitcoins zijn vooral interessant voor speculanten.

Luchtbel van enen en nullen

emde

ILLUSTRATIE MERLUN DRAISMA

De wisselkoers van de digitale munteenheid Bitcoin doorbrak onlangs de 200 dollar. Een waanzinnige opmars, want begin maart kon men nog een Bitcoin aanschaffen voor ongeveer 40 dollar. Dat een blokje code zo'n enorme waarde kan krijgen is op zijn minst merkwaardig. Maar als we bereid zijn uren werk te verzetten om biljetten met afbeeldingen van architectonische hoogstandjes te verzamelen – biljetten die tot overmaat van ramp door een bank vol anonieme technocraten in Frankfurt te pas en te onpas in circulatie kunnen worden gebracht – waarom zou Bitcoin dan geen algemeen geaccepteerd betaalmiddel kunnen worden?

Friedrich von Hayek, de filosoof, econoom en fervent voorvechter van het liberalisme, pleitte in de jaren 70 al voor het 'denationaliseren van geld'. Bitcoin doet een eerste stap in de richting van die libertaire utopie: een vorm van geld zonder zonder overheid. De groei van de digitale munteenheid wordt niet door centrale banken gecontroleerd en is aan scherpe restricties gebonden. Bovendien kan men eigenhandig transacties doen zonder de tussenkomst van een bank. Een waardig alternatief dus voor 'gemanipuleerde' euro's, dollars en andere staatsmunten.

Het is dit verhaal – het vermijden van 'gemanipuleerd' overheidsgeld – dat Bitcoin voor velen zo aantrekkelijk maakt. Maar het is ook een verhaal dat kant noch wal raakt. Een munteenheid zonder staat (of staten) is als een vis zonder water.

Raaskallende gelovigen

Volgens de economische schoolboekjes is geld ontstaan als alternatief voor ruilhandel. In een ver en duister verleden moest een veehouder die graan nodig had iemand vinden die graan had en toevallig een koe wilde hebben. Een hoogst inefficiënte manier om de economie te organiseren. Daarom verzon men een ruilmid-

del dat door iedereen als waardevol werd gezien zoals goud of zilver.

Maar deze visie op het ontstaan van geld is vooral een economenfetisj. Historici en antropologen kunnen geen greintje bewijs vinden voor de hypothese dat geld uit ruilhandel is ontstaan. Integendeel, geld ontstaat bij gratie van een centrale autoriteit. De archeoloog en econoom Michael Hudson geeft het voorbeeld van de tempels in Sumer (3.000 v. Chr.). Iedereen moest offers brengen aan deze tempels en de tempels specificerden in welke 'munteenheid' de offers gebracht moesten worden.

In de moderne tijd is het niet anders. Elk jaar moeten we een offer aan de overheid, beter bekend als belasting, brengen die niet in Bitcoins, niet in goud, niet in roze laptoptassen, maar in euro's moet worden voldaan. Of we nou vertrouwen hebben in de euro of niet, als Nederlands staatsburger zullen we, tenzij we een deurwaarder over de vloer willen, toch echt euro's moeten verzamelen. Zolang de Nederlandse overheid belasting heft in euro's zal er dus altijd vraag naar euro's blijven.

Technerds en complotdenkers

De waarde van Bitcoins daarentegen is enkel gebaseerd op het geloof dat er ergens nog een Bitcoingelovige – al raaskallend over ons corrupte monetair systeem – rondloopt die het intrinsiek waardeloze blokje code voor een nog exorbitantere prijs wil afnemen. Er is geen ultieme achtervang, geen permanente vraag, naar Bitcoin. Wie Bitcoins aanschaf, koopt vooral een verhaal, een verhaal gebaseerd op de grove misvatting dat alles zomaar kan dienen als betaalmiddel.

Bitcoin is geen betaalmiddel, maar een speculatief beleggingsvehikel. Dit uit zich in extreme koersschommelingen. De econoom John Maynard Keynes beschreef de kunst van de aandelenhandel eens als het 'anticiperen op wat de gemiddelde investeerder denkt dat de gemiddelde investeerder denkt'. Voor een stijgende koers is het niet eens noodzakelijk

dat men werkelijk in de Bitcoinmythologie gelooft, zolang men maar gelooft dat er mensen zijn die het wel geloven.

Maar zo'n geloof is erg precair en kan snel weer omslaan. In juni 2011 crashte de koers van Bitcoin bijvoorbeeld met 90 procent. Zulke gigantische koersschommelingen zijn niet bepaald een wenselijke eigenschap voor een betaalmiddel. Juist omdat Bitcoin, anders dan staatsvaluta, al haar waarde ontleent aan vertrouwen en geloof, is ze erg vatbaar voor dit soort manisch-depressieve episodes.

Dat Bitcoin ons geld gaat vervangen is dan ook onwaarschijnlijk. Bitcoin ont-

beert de eigenschappen die een stabiel betaalmiddel nodig heeft. En daarmee is het ook een onzeker beleggingsvehikel. De intrinsieke waarde van een Bitcoin is nul. Er stroomt geen rente uit, als bij obligaties, geen dividend, als bij aandelen, en het heeft geen industriële toepassingen, als goud of andere grondstoffen.

Het enige wat Bitcoin heeft is een verhaal van dubieuze feitelijke waarde. Een verhaal over een nieuw digitaal en waardevast betaalmiddel. Een verhaal dat een combinatie van hightechnerds, monetaire complotdenkers en speculanten aantrekt.

ADVERTENTIE

**VINTAGE, DESIGN, MUZIEK & CURIOSA
VERZAMELAARSJAARBEURS**

**13 & 14 APRIL
JAARBEURS UTRECHT**

**EUROPA'S GROOTSTE
VINTAGE EVENEMENT**

INCL. MEGA PLATEN & CD BEURS

INFO: VERZAMELAARSJAARBEURS.NL